

מהתיקנה הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי פינחס מקוריץ זי"ע נסתלק ביום י' אלול (תקנ"א)

הרבי הקדוש רבי פינחס מקוריץ עבד כ"א שנים על מידת האמת, והעיד על עצמו, ששיבר כל אבריו ועצמותיו עד שיצא מהשקר לגמרי, ואפילו תנועה קלה שלו נקיה מן השקר, וכשאומרים לפניו שקר הוא ממש עוקץ באוזניו.

*

היה תקופה שהיה קצת מחלוקת בין הרבי הקדוש רבי פינחס מקוריץ לבין הרבי הקדוש רבי יחיאל מיכל המגיד מזלוטשוב. פעם נחלה המגיד מזלוטשוב, ואחד מבניו נסע בסוד גדול אצל הרבי הקדוש רבי פינחס מקוריץ להזכיר בפניו את אביו החולה. נענה הרבי הקדוש מקוריץ ואמר: הסיבה מה שאביכם חולה, הוא מפני שקיבל עליו שלא לאכול גבינה, והגבינה יש לה טענה בשמים על אביכם, על זה שהוא לא מתקן יותר את הגבינה. עוד אמר הרבי הקדוש מקוריץ: תאמרו לאביכם, שמה שהוא לא רואה אותי בשמים בעת התפילה, הוא מפני שיש לי שביל מיוחד בו אני מתפלל, ולכן אינו רואה אותי.

כשחזר הבן לזלוטשוב, לא היה לו ברירה, וגילה לאביו שנסע לקוריץ וסיפר לו את כל דברי הרבי מקוריץ. כשמוע המגיד מזלוטשוב את כל זאת נתלהב עד מאד, כי לא היה שום איש בעולם שידע על הקבלה שקיבל על עצמו לגבי אכילת גבינה. אמנם על זה שהרבי מקוריץ אמר שיש לו שביל מיוחד בתפילה, תמה ואמר, וכי יש כזה דבר? בהשגחה נפלאה לקח לעצמו ספר תהלים, וזה נפתח בפסוק 'זיעמוד פינחס ויפלל' (תהלים קו, ל), שאמרו על זה בגמרא (סנהדרין מד, ב) מלמד שעשה פלילות עם קונו. והבין המגיד מזלוטשוב שבדוקא הראו לו עכשיו פסוק זה, לרמז שדברי הרבי הקדוש רבי 'פינחס' מקוריץ נכונים. ומאז חזר השלום בין שני צדיקים קדושים אלו.

*

יומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי פינחס מקוריץ חל בעשרה באלול. ומספרים שבמשך הרבה שנים היה הרבי מקוריץ מתענה ביום זה - י' אלול, והיה מאריך ביום זה בתפילתו. ולא השיגו התלמידים טעם הדבר, היו שחשבו שהטעם הוא, כי י' אלול הוא שלושים יום קודם יום הכיפורים. אבל כשהסתלק ביום זה, הבינו למפרע מה שראה ברוח קדשו על יום זה, וקיים בעצמו "זיכור לו יום המיתה".

ההנהגה שהשאיר מרן פוסק הדור זצוק"ל לדורי דורות

היה די בביקור פעם אחת אצל רבינו הרב אלישיב כדי ללמוד מהו יוקר הזמן

מרן פוסק הדור הרב אלישיב זצוק"ל, רבינו רבי יוסף שלום, היה בן יחיד שנולד לאחר הרבה שנות נישואין לאביו רבי אברהם, בנו של המקובל הגדול רבי שלמה אלישיב. מי אנוכי לדבר על פוסק הדור, שכל חייו היה מקשה אחת של תורה, שר התורה של דורינו. מי שהיה בהלוייה, מי שזוכר את הלוייה שהתקיימה לפני עשר שנים, ראה מה זה צער של אנשים, שאיבדו את המשענת, רבינו הרב אלישיב היה עמוד העולם.

מטבע הדברים אפשר לדבר על הרב אלישיב ימים ולילות, שבועות וחדשים, ולא להקיף את כל מסכת חייו, אבל זמנינו קצר, לכן נשתדל ליתן כמה פעימות על קצה המזלג.

שנה אחת לפני פטירתו של הרב אלישיב, בא פוסק הדור הגאון בעל שבט הלוי זצוק"ל לבקר את הרב אלישיב, והוא אמר בזה הלשון: אני יכול להעיד שכשהרב למד ב"אוהל תורה", הוא למד כל הזמן בעמידה. שישים או שעשים שנה היה רבינו הרב אלישיב לומד בעמידה, זה משהו שאנחנו לא יכולים לתאר את זה בכלל. אני לא יכול לשכוח, כשהייתי יושב בצהריים אצל מורי ורבי, המגיד מישרים הגאון הנודע רבי מרדכי דרוק זצ"ל, היה רבי מרדכי מדבר תמיד על צורת הלימוד של הרב אלישיב.

הבוקר כשהתבוננתי בדמותו, חשבתי שרבינו הרב אלישיב השאיר הנהגה לדורות. אנשים יש להם הרגלים טובים, בן אדם רגיל שיש לו חברותא, הגעש'מאק שלו בלימוד הוא על ידי החברותא, כמו שהגמרא אומרת (העניית כג.), או חברותא או מיתותא. אבל לפעמים לא עלים החברותא חולה, לא עלים החברותא עם ילד בבית חולים, אז איך מוצאים אז געשמאק לתורה.

רבינו הרב אלישיב השאיר בזה הנהגה לדורי דורות, הוא למד חברותא עם עצמו, הוא בצוותא עם הגמרא, עד שמי שהיה עומד מאחורי הדלת ושומע את רבינו הרב אלישיב לומד, היה בטוח שהרב אלישיב לומד עם חברותא. אנשים פשוט לא האמינו, שהוא שואל לעצמו, והוא עונה לעצמו, עם השירה הנעימה, עד כדי כך שאנשים היו מסתכלים בחדר לראות מי החברותא שלו. כך מגיל ילדות, יום יום, מלפנות בוקר עד שעת לילה מאוחרת, ברהיטות ובנעימות, היה יושב ומקשה, ועונה, והוא שותק רגע, ושוב הוא מסביר בשפה ברורה, וככה שעות על גבי שעות, הוא לא מוציא את העינים מהגמרא.

הרבי הקדוש מרן השפע חיים מצאנו זצוק"ל, היה כידוע רבי מדורות שעברו, למרן הרב אלישיב היה לו התבטלות גמורה, הוא החזיק את רבינו הרב אלישיב ל"גדול הדור". הרבי כתב לו במכתב לשון מאד מאד נדיר, "לכבוד הגאון הקדוש", והוא מוסיף: "כבוד קדושתו".

דודי זקני מצדיקי ירושלים רבי אברהם חיים ברים זצוק"ל היה

מחונן של פוסק הדור, הרב אלישיב. פעם הגיע יהודי מארה"ב, ואמר לדודי זקני, שהוא רוצה לזכות לראות את הרב אלישיב. אומר לו דודי זקני רבי חיים, "לויף לויף" - רוץ אחרי. רבי חיים ברים רוץ ברחוב, והבן אדם רוץ אחריו, עד שהם הצליחו לפגוש את הרב אלישיב, כשהוא רוץ מהבית להגיד את השיעור בבנין של השטיבלעך בעין יעקב במאה שערים.

רבינו המחונן רבי חיים הציג את אותו יהודי כתלמיד מארה"ב, רבינו הרב אלישיב מברך אותו, תוך שהוא מוקף מימינו ומשמאלו עם אנשים שמקבלים ממנו תשובות קצרות. אמר אותו רב מארה"ב: ברגעים ספורים אלו נוכחתי לראות מה זה שניות, מה זה רגעים, מה זה יוקר הזמן.

נסיים עם ענין של הודאה, כידוע בימי חוליו הביאו לרבינו הרב אלישיב רופא מובהק, מנתח מארה"ב. אותו מנתח ידע רק אנגלית, ורבינו הרב אלישיב לא ידע אנגלית. כשרצה להודות לו, הוא בירר איך אומרים "תודה" באנגלית, כי הוא רוצה להגיד לרופא 'תודה'. שאלו אותו, למה הוא מעוניין לטרוח בעצמו, הרי הוא יכול לשלוח את תודתו על ידי המקורבים שהם יודעים אנגלית. ענה רבינו הרב אלישיב, שחובת הכרת הטוב מחייב לומר בעצמו תודה, ולא על ידי שליח, והביא לזה אסמכתא.

(מתוך הפתיחה לשיעור - כתובות דף כא, כ"ח תמו
תשפ"ב - יומא דהילולא של רבינו הרב אלישיב)

השגת רפואה לחולה שיש בו סכנה על ידי דיבור קטן

השבוע בדף היומי (כתובות סא): נלמד בסייעתא דשמיא, על ההוא רומאה שריפא את האשה החולנית על ידי שאמר לה "תוף שדאי, תוף שדאי", ופירש רש"י, רקקי והשליכי. ובדרך רמז רואים מזה, שאפשר לרפאות את החולה על ידי אויִסְפִּייעֶן דִּי קְרַעֶנְךָ - לרקוק ולהשליך את המחלה כאילו איננו.

וכמו שהיה דרכו של הרבי הקדוש רבי מנחם מנדל, השרף מקאצק, כפי שהעיד חתנו שר התורה הרבי הקדוש בעל האבני נזר מסוכטשוב, ומובא בספר אביר הרועים. שהרבי הקדוש מסוכטשוב מרן האבני נזר, אמר: אין קאצק אז מ'האט מ'זכיר געווען אַ חוֹלָה שׁיֵשׁ בוֹ סְכָנָה, האַט עַר גַּעקענט זאָגן בְּזֵה הַלְשׁוֹן, פִּבְּיֵל [הוא היה המשמש והגבאי], דו הערסט, מען זאָגט אַז דער איז קרייניק, אַ אַיִנפאַל... ובהו נתרפא החולה. תרגום: בקאצק כשהיו מזכירים חולה שיש בו סכנה, היה מסוגל הרבי זי"ע לומר למשמשו הגבאי, פבייל אתה שומע, הם אומרים שפלוני חולה, איזה המצאה היא זו, ובהו נתרפא החולה.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם כתובות
דף ד, כ"ב שבט תשע"ה)

שישים או
שבעים
שנה היה
רבינו הרב
אלישיב
לומד
בעמידה

זכינו להיות שבת קודש בלדמיר, בצילו של הצדיק הרבי הקדוש רבי שלמה מקרלין הי"ד זצוק"ל. קשה לבטא במילים את הרגשות של כזה שבת קודש, כזה אחדות, כזה דביקות, כזה אהבת ישראל, כזה דביקו חברים.

אני רוצה להגיד לכם ווארט שאמרת בליל שבת קודש בדרשה, והיום מצאתי לזה אסמכתא, כל כך רקדתי, עד שניגשתי פה ליהודי חשוב מחסידי קרלין סטולין שגר בביתר, הרב החסיד רבי יצחק יהושע שור שליט"א, והוא ממש נהנה מהווארט.

הזכרתי את הפסוק שכבר דברנו על זה פעם בהרחבה בקול הלשון, **פי ה' דבר טוב על ישׁאָל** (במדבר י, כט), והבאנו את דברי התרגום, שאומר על הפסוק הזה – **אֲרִי ה' מְלִיל לְאִיִּתְּאָה טָבָא עַל יִשְׂרָאֵל**, והיינו, שהקב"ה עושה מעשה, ומביא בפועל טוב על ישראל. וקשה, איך יתכן, הרי בפסוק כתוב **דְּבַר**, אז איך אומר התרגום, מעשה. אז אמרתי בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, שרואים מכאן, ש'מ'דיבור' נהיה 'מעשה'.

היום באמצע קריאת התורה ממש רציתי לרקוד, כשהגיע הבעל קורא לפסוק בפרשת מטות (במדבר לב, כד), **וְהִיצֵא מִפִּיכֶם תְּעִשׂוּ**, דהרי ידוע שיש פרד"ס, פ'שט ר'מז ד'רש ס'וד, ומפסוק זה בדרש, קיבלתי אסמכתא, שמה שיוצא מפי האדם, נהיה מעשה, **וְהִיצֵא מִפִּיכֶם – תְּעִשׂוּ**.

אפשר להבין את האסמכתא, כי הרי כתוב שאסור לפתוח פה לשטן, למה אסור, כי השטן בא ואומר, זה זה אמר ככה, נו, אפשר לעשות את זה. ואנחנו הרי יודעים שמידה טובה מרובה, ואם כן, כל שכן כשמדובר על **פי ה' דבר טוב על ישׁאָל**, אני בא ליהודי ואומר לו, תשמע, אתה יכול להיות מרצה בחסד עליון, בודאי הדיבור נהיה מעשה. בפרט אם הוא בן אדם ענייני, הוא כבר מחפש איך להפוך את הדיבור למעשה.

(מתוך הפתיחה לשיעור – כתובות דף ז, כ"ה תמוז תשפ"ב)

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

ראש ישיבת הרשב"י מרן הגאון הגדול רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א בעל "שערי אורה"

קשה לי לבטא במילים את הרגשות העזים שהיו לי לפגוש גדול הדור, שגדל בבית של מרן פאר הדור רבן של ישראל, רבינו החזון איש זצוק"ל, הוא היה בן בית אצל החזון איש, וזכה לישון אצל החזון איש. כמה אנשים בדורינו שחיים איתנו, זכו בכלל לראות את רבינו החזון איש.

במדרש תנחומא פרשת בשלח (כה) מובא לשון, "אי אפשר לישראל לחיות אלא אם כן מתעסקין בדברי תורה", זה מה שחשתי הלילה בצילו של בעל "שערי אורה", ראש ישיבת הרשב"י, רבינו מרן רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א. די לראות את ערימת הספרים שמונח על השולחן של הראש ישיבה, כדי לקבל אהבת תורה.

הבאתי לרבינו את הספר החדש "מתיקות הדף היומי", ואת גליון מתיקות הדף היומי של השבוע. רבינו מתעניין, והוא אומר לי חידוש נורא, בראש השנה יהודי מאחל לשני, "לשנה טובה ומתוקה", אז בפשטות מתוקה הכוונה, שיהיה לאדם מתוק, באידיש אומרים אָ זיִסְעֶר יָאָהֶר – שנה מתוקה. אומר הראש ישיבה, מתוקה קאי על התורה הקדושה, המציאות של תורה זה מתיקות.

הראש ישיבה מדבר על התפילה של ברכת התורה, בברכת התורה, אנחנו מוסיפים בכל יום להתפלל "והערב נא". הראש ישיבה מדבר על הגמרא (ברכות סא.), אמר רבי יוחנן, אחורי ארי ולא אחורי אשה, כידוע חודש אב זה מזל ארי, וחודש אלול זה מזל בתולה, וזהו שהאמורא מזהיר, שלא ימתין האדם לחזור בתשובה עד סוף חודש אלול לפני ראש השנה, אחורי אשה – מזל בתולה, רק יתחיל כבר לחזור בתשובה הרבה לפני, כבר בחודש אב – מזל ארי, כבר יעורר האדם את לבו לתשובה. הבאתי אתי את הספר על אבא זצ"ל "אנא עבדא", אומר הראש ישיבה על אבא באידיש בשתי מילים: "אָ לֶעֱכְטִיגֶען פֿינִים". מי שהכיר את אבא, מי שראה רק את התמונה של אבא, רואה איך פניו מאירים. הראש ישיבה מברך אותי ברכות לרוב, שאני יבוא תמיד לבשר בשורות טובות, ושיהיה לי הצלחה בכל העניינים.

אם כבר הזכרנו את מרן החזון איש, נספר על הקשר של רבינו הראש ישיבה עם מרן החזון איש. הכניסה לישיבה קטנה הרחק מן הבית בגיל כה צעיר, לא היתה קלה לרבינו הרב ברגמן. רובם של הבחורים גרו בבני ברק, לא היה בישיבה בימים ההם פנימיה, ורבינו רבי מאיר צבי הצדיק, שעוד לא מלאו לו שלש עשרה שנה, ביקש מבעל הפרדס באיזור גבעת מוצא בבני ברק, ללון בבית האריזה שבבקעת הפרדס. מגיע חורף הקר, יללות של תנים שומעים שם. בני ברק של אז זה לא בני ברק של היום, בני ברק היום הוא עיר מאוכלסת בלי עין הרע. אתם יכולים לתאר לעצמכם מה זה לישון בבית האריזה, שכל הקירות הולכים ליפול מפני הקור.

רבינו רבי מאיר צבי נכנס לרבן של ישראל החזון איש, כְּעֵדָן אֵין לְעֶרְנֶן – לדבר איתו בלימוד. החזון איש ראה שהוא כלי מפואר, וחיבב אותו עד מאד, והייתה לדבר איתו בלימוד ובדברי הלכה. באחד הימים שם לב רבינו החזון איש, שרבינו רבי מאיר צבי קוקט אויף אַ בִּיִסְל שְׁלֶעֱפֶעֶרִיג – נראה מאד עייף. שואל אותו הרבי החזון איש, וואו שְׁלֶאֱפֶסְטוּ – איפה אתה ישן, ורבינו רבי מאיר צבי מתחמק, הוא אומר לחזון איש, יש לי מקום ברוך השם. רבינו החזון איש הביין מיד שהילד נמצא לבד בישיבה קטנה בלי פנימיה, אומר לו רבינו החזון איש, "אתה יושן אצלי!" ומאז במשך שנתיים ימים, כשהיה רבינו חוזר מהישיבה, היה נכנס לבית של החזון איש לנוח.

איזה לימוד היה עם החזון איש, איזה מבחנים. מספר הראש ישיבה, הייתי נבחן אצלו פעם בשבוע על מסכת בבא קמא שקלא וטריא, החזון איש לפני שהוא רצה לשמוע את החידושי תורה, רצה לראות כמה אני חי את השקלא וטריא של הגמרא, איך הבנתי את הרייז בתוספות. רבינו החזון איש היה אומר לו, מה הכוונה פה בתוספות, נוֹאָסְ הָאֵט תּוֹסְפוֹת דָּא גְעוֹאֲלֵט בְּאֵטוֹנְעֶן.

כשזוכים לזכה דבר, אז מה הפלא שרבינו יושב בקרן זוית, ועם ישראל נהנה מהדברי תורה שלו בכל העולם. נברך את מרן הראש ישיבה באריכות ימים ושנים טובות, כי אורך ימים ושנות חיים ושלוש יוסיפו לך, ושליווה אותנו בקרוב לקבל פני משיח צדקנו, אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור – כתובות דף לה, י"ג אב תשפ"ב)

מרן הגרמ"צ ברגמן שליט"א
מעייין בספר החדש מתיקות הדף היומי

מאוצרות הפרשה

שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך כו' ושפטו את העם משפט צדק (ז, יח). פסוק זה הוא הכנה לימים נוראים המשמשמים ובאים, כמו שמבאר הקדושת לוי, דהנה אנחנו רוצים שביום הדין יתעורר המדה של רחמנות וחסדים למעלה. ואיך מעוררים את זה, על ידי שאנו מתנהגים בחסד ומלמדים זכות על כל איש מישראל, על ידי זה גם למעלה נתעורר אותו המדה, ומלמדין זכות על כל זרע ישראל ונשפע חסדים מרובים. זהו **שופטים ושופטים תתן לך**, שאנו יכולים להכין המשפט של מעלה, שיתעורר שם שערי רחמים וחסדים, על ידי – **ושפטו את העם משפט צדק**, שאנו מתנהגים בחסד ומלמדים זכות על כל זרע ישראל.

נקודה למחשבה:

יש להבין למה לא נתחבר 'חמשה' חלקי שולחן ערוך, כמו שיש 'חמשה' חומשי תורה. וידוע התשובה לזה, שהחלק החמישי של השולחן ערוך צריך להיות האדם בעצמו. וביאר הרבי הקדוש מרוז'ין, שזה מרומז בפרשתו, שנאמר (דברים יז, יט), **והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו**, 'וקרא בו' – בעצמו, האדם צריך לקרות בעצמו את התורה, כי האדם עצמו הוא החלק החמישי של השולחן ערוך.